

Sygn. akt I C 1180/22

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 grudnia 2022 roku

Sąd Rejonowy w Grudziądzu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Dominik Bednarski

po rozpoznaniu w dniu 8 grudnia 2022 roku w Grudziądzu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa: (...) **S.A. z siedzibą w W.**

przeciwko: **M. K.**

o zapłatę

I. umarza postępowanie w części obejmującej żądanie zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kwoty 1.250,00 zł (jeden tysiąc dwieście pięćdziesiąt i 00/100 złotych);

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 7.927,35 zł (siedem tysięcy dziewięćset dwadzieścia siedem i 35/100 złotych) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 6 maja 2022 roku do dnia zapłaty;

III. w pozostałym zakresie powództwo oddala;

IV. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.552,88 zł (dwa tysiące pięćset pięćdziesiąt dwa i 88/100 złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty;

V. nadaje wyrokowi w punktach II. i IV. rygor natychmiastowej wykonalności.

Sygn. akt I C 1180/22

UZASADNIENIE

Powód (...) **Spółka Akcyjna z siedzibą w B.** wniósł przeciwko pozwanemu **M. K.** pozew o zapłatę kwoty 16 864,35 zł wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie równymi dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 06.05.2022r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie zwrotu kosztów procesu. Kosztów zastępstwa procesowego powód zażądał z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia. W uzasadnieniu wskazano, że w wekslu strona pozwana zobowiązała się do zapłaty kwoty dochodzonej pozwem. Powód twierdził, że wezwał stronę pozwaną do zapłaty.

Jednocześnie powód pismem z dnia 15.09.2022 r. (data wpływu - k. 22) wskazał, że od dnia wniesienia pozwu strona pozwana wpłaciła na rzecz powoda łącznie kwotę 1.250,00 zł i wobec tego w stosunku do powyższej kwoty powód **cofnął pozew wraz ze zrzeczeniem się roszczenia** oraz sprecyzował, iż **od dochodzonej pozwem kwoty żąda odsetek ustawowych za opóźnienie.**

Strona pozwana, po prawidłowym doręczeniu jej odpisu pozwu (k. 49),

w wyznaczonym terminie nie złożyła odpowiedzi na pozew.

Sąd na podstawie art. 339 § 1 i 2 k.p.c. uznał, iż zachodzą przesłanki do wydania wyroku zaocznego **na posiedzeniu niejawnym**.

Sąd rozpoznał przedmiotową sprawę w postępowaniu uproszczonym (k. 1).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 23.08.2021 r. powód (pożyczkodawca) zawarł z pozwanym (pożyczkobiorcą) umowę, na podstawie której udzielił mu pożyczki w kwocie 8.500,00 zł, której zwrot miał nastąpić w 36 miesięcznych ratach ustalonych w harmonogramie spłat w wysokości 526,00 zł. Strony przewidziały, że pożyczka jest oprocentowana według stałej stopy procentowej w wysokości 7,13 % rocznie (odsetki umowne) oraz że z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkobiorca zobowiązany będzie do uiszczenia na rzecz dającego pożyczkę następujących opłat: jednorazowej opłaty przygotowawczej

w wysokości 340,00 zł, prowizji pośrednika finansowego w wysokości 473,00 zł, wynagrodzenia prowizyjnego pożyczkodawcy w wysokości 7.687,00 zł. Kwoty te zostały rozdzielone proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i miały być uiszczane częściowo przy każdej racie razem z odsetkami umownymi. W umowie pożyczki przewidziano, że w przypadku opóźnienia

w spłacie poszczególnych rat lub ich części pozwany zapłaci odsetki od zadłużenia przeterminowanego w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie (pkt 4.1. umowy). Całkowita kwota do zapłaty wynosiła 18.936,00 zł.

W umowie zastrzeżono, że pożyczkodawca może wypowiedzieć umowę w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości

w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania (pkt 8.1).

Jako zabezpieczenie zwrotu pożyczki strona pozwana podpisała weksel własny

in blanco wraz z deklaracją wekslową. Pożyczkodawca miał prawo wypełnić ten weksel w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od otrzymania wezwania.

(dowód: umowa pożyczki wraz z harmonogramem spłaty - k. 5-8v. akt,

deklaracja wekslowa – k. 11 akt)

Strona pozwana – M. K. podpisał weksel in blanco, jako zabezpieczenie udzielonej pożyczki, w którym zobowiązał się do dokonania zapłaty na rzecz dającej pożyczkę (...) S.A. w B.. Strona pozwana nie realizowała swych obowiązków wynikających z w/w umowy pożyczki. Pismem z dnia 06.04.2022r. powód wypowiedział stronie pozwanej w/w umowę ze skutkiem na dzień 05.05.2022 r., poinformował też o wypełnieniu weksla na kwotę 16.864,35 zł i wezwał do zapłaty tejże sumy.

(dowód: wypowiedzenie – k. 10, weksel - k. 9)

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty złożone przez powoda (art. 243(2) k.p.c.). Dowody te nie budziły uzasadnionych wątpliwości co do ich autentyczności i prawdziwości.

Strona powodowa swoje roszczenie wywodziła z tytułu wystawionego weksla in blanco, wypełnionego na kwotę 16.864,35 zł i z terminem płatności

05.05.2022 r. Zgodnie z art. 9 zdanie pierwsze ustawy z 28 kwietnia 1936 roku – Prawo wekslowe (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 160 ze zm.), wystawca odpowiada za przyjęcie i za zapłatę weksłu.

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkodawca może żądać wynagrodzenia w formie odsetek albo prowizji za korzystanie przez pożyczkobiorcę z jego środków finansowych.

W ocenie Sądu nie budziła wątpliwości kwestia ponoszenia odpowiedzialności przez stronę pozwaną z tytułu umowy pożyczki z dnia 23.08.2021 r. Jednakże niektóre postanowienia zawartej przez strony umowy **zawierają klauzule abuzywne**.

W ocenie Sądu powód miał prawo do pobrania prowizji pośrednika w kwocie 473,00 zł oraz opłaty przygotowawczej w wysokości 340 zł. Pobieranie tego rodzaju opłat w związku z czynnościami związanymi z udzieleniem pożyczki nie jest zabronione, a wysokość prowizji i opłaty określona w umowie zawartej z pozwanym nie była wygórowana. Na uwzględnienie nie zasługiwało natomiast żądanie powoda do pobrania dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego w kwocie 7.687,00 zł. Za przygotowanie umowy pożyczki powód pobrał bowiem opłatę przygotowawczą i prowizję pośrednika, a za udostępnienie środków pieniężnych naliczył odsetki umowne w wysokości 7,13 % w skali roku. Brak było podstaw do pobierania podwójnego wynagrodzenia za to samo.

Zgodnie z art. 385¹ k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W ocenie Sądu zapis o wynagrodzeniu prowizyjnym żądanym obok odsetek umownych zmierzał do obejścia przepisów o ochronie praw konsumentów oraz odsetkach maksymalnych (ukryta lichwa). Powód z pozycji profesjonalisty posługiwał się wzorcem umownym, który powszechnie stosował w swojej działalności. Tego rodzaju działanie jest sprzeczne z dobrymi obyczajami rozumianymi jako uczciwość kontraktowa oraz stanowi rażące naruszenie interesów konsumenta.

Oczywiste przy tym jest, że analizowane postanowienia umowy pożyczki **nie były ustalone indywidualnie** ze stroną pozwaną, skoro przedstawiono jej do podpisu gotowy i wypełniony wzorec umowy, którego postanowienia nie mogły być negocjowane. Wskazać dodatkowo należy, że zgodnie z regułą wynikającą z treści art. 385(1) § 4 k.c., ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie (na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, w szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta), spoczywa na tym, kto się na to powołuje.

Postanowienia analizowanej umowy odnośnie w/w prowizji oraz opłaty na (...) **nie mogą też być uznane za określające główne świadczenia stron**. Analogicznie, co do prowizji i opłat związanych z prowadzeniem rachunku bankowego, por.: wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 30 września 2002 r. (XVII Amc 47/01, Dz. Urz. UOKiK z 2003 r. Nr 1, poz. 244) oraz wyrok SN z dnia 6 kwietnia 2004 r. (I CK 472/03, Pr. Bank. 2004, nr 11, s. 21).

Wynagrodzenie umowne w kwocie 7.687,00 zł zostało naliczone za to samo, za co należą się powodowi odsetki umowne od udzielonej pożyczki. Ponadto

w umowie nie określono żadnych kryteriów pobrania tak wygórowanego wynagrodzenia prowizyjnego. Wynagrodzenie prowizyjne – w ocenie Sądu - ewidentnie stanowiło próbę obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych.

Sam fakt, że koszty pozaodsetkowe nie przekraczały limitów określonych w ustawie z 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim nie oznacza,

że w każdej sytuacji zasługują one na uwzględnienie. W przedmiotowej sprawie koszty wynagrodzenia prowizyjnego stanowiły w istocie dodatkowe źródło zysku powoda nie mające usprawiedliwienia w podejmowanych przez niego czynnościach i ponoszonych kosztach. Mając na uwadze wysokość prowizji w stosunku do wysokości pożyczki, należało uznać ją za rażąco wygórowaną. W związku zaś z tym, że zastrzeżenie prowizji nie dotyczyło głównych świadczeń stron, Sąd z wyżej powołanych względów, uznał zapis o prowizji za niedozwoloną klauzulę umowną.

Brak równowagi kontraktowej jest najczęściej wskazywanym przejawem naruszenia dobrych obyczajów drogą zastosowania określonych klauzul umownych (por.: Adam Olejniczak: Kodeks Cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część ogólna. LEX 2014, Komentarz do art. 385(1) Kodeksu cywilnego, teza 10 i cytowane tamże orzecznictwo oraz literatura).

„Rażące naruszenie interesów konsumenta” oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym (por.: wyrok SN z dnia 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, Pr. Bank. 2006, nr 3, s. 8).

Tzw. lichwa pieniężna, niekiedy nazywana jest lichwą właściwą lub **prowizyjną**. Biorąc za kryterium podziału sposób uprawiania lichwy, od dawna zwykło się wyróżniać lichwę, prostą i złożoną, jawną i **ukrytą**. Lichwa to zastrzeżenie wysokich odsetek przysparzających **nadmiernych w danych stosunkach i nieusprawiedliwionych zysków osobom dysponującym kapitałem obrotowym, a prowadzących do niewypłacalności dłużników**. (por.: A. S.: „Lichwa w świetle współczesnych uregulowań prawnych w Polsce i wybranych krajach o orientacji rynkowej” i cytowana tam literatura).

W doktrynie prawa od dawna zauważa się, iż prywatne podmioty z dziedziny bankowo-finansowo-ubezpieczeniowej (i to - jak się obecnie wydaje - nie tylko te najpotężniejsze, o globalnych zasięgu) działają bardzo szybko, elastycznie i mobilnie, w innym tempie niż zbiurokratyzowane państwa. Podmiot taki częstokroć przyjmuje taktykę tworzenia zupełnie nowych produktów finansowych w pustych polach regulacyjnych, wymykających się uszczegółowionym państwowym standardom prawnym; szuka nowych miejsc

w próżni prawnej, w sferach indyferentnych prawnie, w polach „luk instytucjonalnych” czy inaczej: „luk strukturalnych” i tam lokuje nowe produkty. Swoje regulacje opiera na słuszności, użyteczności i racjonalności ekonomicznej. Prawo nie jest tak mobilne, aby w podobnym czasie zorganizować nadzór. Państwo i regulatorzy publiczni pozostają w tyle za wielkimi korporacjami. Rozważa się, z uwagi na możliwy zasięg adresatów takich regulacji czy zjawisko to nie stwarza zagrożenia dla bezpieczeństwa obywateli, postuluje się też badanie, jak to zjawisko wpływa na bezpieczeństwo sytuacji prawnej jednostek. „Ucieczka przed prawem” w sytuacji przeregulowania prawnego branży bankowo-finansowo-ubezpieczeniowej

to poważny problem ochrony praw człowieka, wywołany odpowiedzią na gwałtowne rozrastanie się systemów prawa (por.: Jolanta Jabłońska-Bonca: Korporacyjne regulacje pozaprawne a systemowość prawa. Zarys problemów, Acta Universitatis Wratislaviensis no 3718, Przegląd Prawa i Administracji CIV Wrocław 2016, doi: 10.19195/0137-1134.104.).

Wszak non omne licitum honestum est (nie wszystko co dozwolone jest godziwe).

Reasumując, koszty dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego w kwocie 7.687,00 zł naruszały dobre obyczaje i rażąco naruszały interes konsumenta. Stąd jako nieważne tudzież niewiążące strony pozwanemu nie zasługiwały na uwzględnienie (art. 58 § 1 i 2 k.c. oraz art. 385¹ k.c.).

Nie zmieniają takiego zapatrywania Sądu argumenty powoda zawarte w piśmie z dnia 08.09.2022r. w sytuacji, kiedy konsument pożycza kwotę 8.500zł, a spłacić musi 18.936zł. W istocie czyni to ochronę z art. 359 § 2(1) k.c. iluzoryczną.

Zdaniem Sądu Rejonowego postanowienia umowy pożyczki dotyczące **dotatkowego wynagrodzenia prowizyjnego** stanowią klauzule niedozwolone i jako takie nie wiążą strony pozwanej. Dlatego powództwo co do kwoty 7.687,00 zł oddalono.

W pozostałym zakresie strony umową związane były. Dlatego zasądzone od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 7.927,35 zł tytułem sumy **niespłaconego kapitału udzielonej pożyczki, opłaty przygotowawczej, prowizji pośrednika oraz sumy naliczonych dotychczas odsetek** z uwzględnieniem dokonanego przez powoda częściowego cofnięcia powództwa ($16.864,35 - /1.250 + 7.687/ = 7.927,35$).

O odsetkach za opóźnienie orzeczono zgodnie z żądaniem pozwu zmodyfikowanym w piśmie powoda z dnia 08.09.2022r. zasądając je **od dnia 06 maja 2022r.** (dzień następujący po dniu płatności weksla wystawionego i płatnego w Polsce) do dnia zapłaty.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd orzekł jak w pkt II-III wyroku.

W punkcie I wyroku postępowanie zostało umorzone co do żądania zasądzenia kwoty 1.250,00 zł z uwagi na cofnięcie w tym zakresie powództwa, które to cofnięcie Sąd uznał za dopuszczalne.

O kosztach procesu Sąd orzekł w pkt IV wyroku w oparciu o treść art. 98 k.p.c. oraz 100 k.p.c. Strona powodowa wygrała proces w około 54 % (0, (...)), a strona pozwana w 46 %.

Wynik taki Sąd otrzymał po ustaleniu, że skoro wartość dochodzonego przez powoda roszczenia wynosiła 16.864,35zł i stanowiła 100 %, a na rzecz powoda zasądzona została tylko część tej kwoty, tj. 7 927,35 zł, to stanowiła ona w przybliżeniu 54% (0, (...)) z całego żądania wliczając w to **dotatkowo** kwotę 1.250,00 zł, w ramach której Sąd umorzył postępowanie. Co do pozostałej części Sąd oddalił powództwo, czyli strona pozwana wygrała proces w 46 %.

Wartość kosztów procesu poniesionych przez powoda w sprawie to 4.691,07 zł.

Składają się na nią: opłata od pozwu wynosząca 1.000,00 zł, wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika wynoszące 3.600,00 zł, koszt uiszczenia opłaty skarbowej od dokumentu pełnomocnictwa procesowego w wysokości 17zł oraz koszty doręczenia komorniczego opiewające na 74,07zł.

Natomiast strona pozwana nie poniosła żadnych kosztów procesu.

Zgodnie z wynikiem sprawy strona pozwana powinna więc zwrócić powodowej 54 % poniesionych kosztów procesu, tj. 2.552,88 zł ($4.691,07 \text{ zł} \times 0, (...) = 2.552,88 \text{ zł}$).

Sąd koszty procesu zasądził z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty (art. 98 § 1(1) zd. I k.p.c.).

W pkt V. wyroku orzeczono na podstawie art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c.